

Forsi... xi darba

Charles Casha

B'żewġ basktijiet kbar tal-karti, Marisa waqfet hdejn id-daħla tal-binja l-kbira, li tiġbor fiha ħwienet moderni f'wieħed mill-akbar kumplessi tax-xiri. Ix-xita kienet għadha niezla u Marisa ma kinitx ħadet l-umbrella magħha.

“Kellha bżonn tiegħi forsi nilhaq nasal id-dar!” bdiet tixtieq Marisa hi u tħares lejn ix-xita tfaqqa' mal-art u l-ilma għaddej b'heffa kbira fuq kull naħa tat-triq ikaxkar kulma jsib fi triqtu.

Fuq in-naħa l-oħra tat-triq Marisa setgħet tara żewġ sorijiet libsin l-abjad jistkennu taħt tinda ta' ħanut tal-kafè. Waħda minnhom kienet niexfa għuda u l-oħra kienet tpatti sew għaliha għax kienet qisha kartell tal-inbid.

Il-Milied kien fadallu tlett ijiem u n-nies kienet mitlufa tigri minn ħanut għal ieħor biex tixtri r-rigali u tal-ħwienet iġergru mix-xita li skont huma kienet qed ittellfilhom in-negozju.

Dawk iż-żewġ sorijiet ġabu tifikiriet lil Marisa. Għal tmintax-il sena għexet mas-sorijiet wara li kienet abbandunata ftit wara twelidha u xi hadd kien ħadha għand is-sorijiet.

“Sibniek wara l-bieb tal-kunvent,” kienet qaltilha Sor Filomena li kienet waħda mill-ixjeħ sorijiet li kien hemm fil-kunvent.

“U ma tafu xejn aktar dwari? Min jien? Min kienet ommi, missieri... jekk għandix lil xi haddieħor li jiġi minni?”

“Xejn. Lanqas l-ickien informazzjoni ma ħalla jew ħallew min ġabek hawn. Kellna telefonata filgħodu kmieni u qalulna li hemm tarbija wara l-bieb. Hriġna

jien u Sor Matilde, Alla jaħfrilha u sibniek hemm, imgeżwra tajjeb f'kutra ħoxna f'kaxxa tal-kartun. Ftit wara li ħriġna u sibniek, smajna karożza titlaq b'heffa kbira. Probabbli kienu qegħdin għassa biex kif niġbruk minn wara l-bieb jitolqu u jserrġu rashom li sibniek."

"Ma stajtux ħadtu n-numru tal-karożza?" staqsietha Marisa.

"Kif stajna? Ahna konna moħħna fik. Il-karożza kienet ipparkjata ftit 'il bogħod u min kien fiha seta' jzomm għajnejh fuqek u l-bieb tal-kunvent. Malli ra li ħriġna dabbar rasu jew dabbru rashom għax naħseb li ma kienx hemm persuna waħda fil-karożza."

"U ismi?"

"Kienet għażlitu l-Madre. M'intix kuntenta bih?" staqsietha Sor Filomena bid-dahka.

"Mhux wisq! Imma m'iniex se nibdlu."

It-tifikiriet bdew jiġru minn żmien għal ieħor matul it-tmintax-il sena li Marisa qattgħet fl-istitut. Rat tfal jiġu u jmorru, sorijiet jinbidlu, oħrajn imutu u sorijiet ġodda.

Imma l-akbar tifkira iebša għaliha kienet sewwasew tlettax-il sena qabel, tlitt ijiem qabel il-Milied. Dakinhar bħas-soltu kellu jiġi *z-ziju Bert* jaraha kif kien jagħmel kull xahar. Imma Marisa baqgħet tistenna għalxejn. *Iz-ziju Bert* baqa' ma ġiex. Marisa baqgħet tistenna sa ma dalam u Sor Filomena qaltilha li *z-ziju Bert* ma kienx ġej imma forsi jiġi l-għada. L-għada Marisa baqgħet tistenna għalxejn. U l-jum ta' wara wkoll. *Iz-ziju Bert* ma deherx aktar. Kull meta kienet tistaqsi lis-soru dwaru din kienet twegibha:

"Daqsek nafu ruħi qalbi. Ma deherx iktar iz-ziju Bert. Ma smajna xejn mingħandu. Imma taqtax qalbek għax forsi xi darba għad terġa' tarah. Forsi siefer. Forsi marad, forsi miet, forsi..."

Forsi. Il-kelma forsi ssodd ħafna toqob u sserrah il-qlob. Tipprova ssib twegiba għal ħafna mistoqsijiet tqal u skomdi. Kultant timla bit-tama għal ftit waqtiet.

Kienet ilha ħames snin li telqet mill-istitut. Qabel ma telqet kienet talbet lill-Madre biex jekk tkun taf xi haġa dwarha u l-familja tagħha, tgħidilha bla dewmien. Hallitilha indirizz u numru ta' telefown fejn setgħet tikkuntattja.

"Dan żgur ruħi. Jekk xi darba jitfaċċa xi haġa ninfurmak," kienet wegħditha l-Madre.

Marisa lanqas kienet żgura jekk kinitx qed tgħidilha hekk biex isserrħilha rasha jew veru kienet lesta li tinformaha jekk xi darba jinstab xi tagħrif dwarha.

Iz-ziju Bert.

Kien qalilha li hu ma kienx zijuha u dan hi kienet tafu. Kienet hi stess li ddecidiet li ssejjahlu *ziju*. Kien għadu żgħir biex tgħidlu nannu. Ziju kienet toghġobha.

“Mela għaliex tiġi tarani?” staqsietu darba Marisa.

“Jien ngħix wahdi. Qatt ma żżewwiġt. M’għandi lil hadd fid-dinja. Sirt naf mingħand is-sorijiet li inti wkoll m’għandek lil hadd fid-dinja. U għalhekk ħsibt u rajt li niġi narak darba fix-xahar u ngiblek xi ħaġa sabiha.”

Marisa kienet emmnitu u minn dakinhar bdiet issejjahlu *z-ziju Bert*.

Ix-xita kienet għadha niezla u m’hemmx li tbatti. Iż-żewġ sorijiet kienu għadhom taht it-tinda qalb qabda nies li bħalhom trekknu mill-aħjar li setgħu biex ma jsirux għasra.

Marisa kompliet taħseb u tirrifletti.

‘Min jaf fejn huma dawk li jiġu minni? Forsi għandi ħuti li narahom u ma nafx min huma. Is-sorijiet dejjem jgħiduli li ma jafu xejn dwari ħlief li xi hadd kien ħallieni fuq l-għatba tal-kunvent. Forsi veru. Forsi le. Forsi ma jridux juruni dak li jafu jew ma jistgħux jgħiduli.’

Hekk kienet aljenata thewden li ma indunatx li wieħed mill-basktijiet li kienu qegħdin jistrieħu mal-ħajt, miel fuq naħa u ħareġ kollox minnu.

“Waqagħlek il-basket *miss!*” qalilha xi hadd minn warajha. Marisa daret u lemġet żaġġżuġh li kien għadu kif tbaxxa biex jiġbor xi ħwejjeġ li kienu ħarġu mill-basket.

“Grazzi,” qaltlu Marisa u poġġiet il-basket fejn kien qabel.

“Għadha niezla,” qalilha ż-żagħżuġh hekk kif ħares ’il barra.

Ma kinitx qed tinkwetah ix-xita. Imma ried jgħid xi ħaġa. Wiċċ Marisa kien laqtu.

“Iva. Aħjar li ġibt umbrella miegħi,” weġbitu Marisa mingħajr ma qalgħet għajnejha minn fuqu. Lilha wkoll kien laqatha.

Forsi iva u forsi le.

“Forsi ma ddumx ma tieqaf,” qalilha ż-żagħżuġh. “Jien ukoll ma ġibtx umbrella miegħi u m’għandix aptit ninhasel xi ħasla. Il-karozza qieghda f’it ’il bogħod minn hawn. Għandi mixja. Nixxarrab sa ma nasal.”

“Jien m’għandix karozza u sejra b’tal-linja. L-istejġ mhix bogħod kieku imma bħalek ma nixtieqx nixxarrab u għandi dawn il-basktijiet xi ngorr.”

“Fejn trid tmur?” staqsieha ż-żagħżuġh.

“Haż-Żabbar,” weġbitu Marisa.

“Mela trid taqbad żewġ karozzi,” irrimarka ż-żagħżuġh.

“Hekk hu.”

“Jekk trid inwasslek. Jien għal Wied il-Għajn. Triqti. Mhix problema. Imma trid tieqaf ix-xita l-ewwel.”

Marisa tbissmet. L-ewwel reazzjoni tagħha kienet li taħtfu fil-kelma imma mbagħad hasbet li wara kollox lil dan iż-żagħżuġ ma kinitx tafu. Minn mindu ħalliet l-istitut qatt ma ħarġet ma’ guvintur. Il-ħbieb li kellha kienu kollha nisa, li kienu jaħdmu magħha.

“U le... anqas ħaqq. B’tal-linja nasal tajjeb. Fuq kollox m’għandi l-ebda għaġla. Grazzi xorta waħda,” qaltu kontra qalbha u bit-tama li jibqa’ jinsisti forsi b’hekk tilqa’ l-offerta tiegħu.

“Kif trid int. Għaliya mhix problema. Minn hemm irrid ngħaddi.”

Marisa hasbet iddiżappuntata.

‘Fallieli. Imma forsi aħjar hekk. Stennejtu li se jibqa’ jinsisti li jwassalni!’

Ix-xita bdiet tnaqqas u n-nies li kienet qed tistkenn bdiet tiċċaqlaq. Iż-żewġ sorijiet telqu wkoll. Hekk għamlu wkoll dawk li kien hemm taħt it-tinda tal-ħanut.

“Ara waqfet...” qalet Marisa u qabdet il-basktijiet.

“Trid xi għajnuna?” offrieliha ż-żagħżuġ.

“U le. Hfief. Hwejjeg kulma fihom. Grazzi xorta waħda.”

“Attenta li ma toġhdosx f’xi għadira. It-toroq kollha ilma għadhom,” qalilha ż-żagħżuġ u beda miexi ’l barra. Kif wasal fil-bieb ewlieni tal-binja, ta ħarsa lejn is-sema biex bħallikieku jara kienx għadu temp ikrah u telaq jgħaġġel lejn fejn kien halla l-karozza.

Marisa ħarġet ukoll u qabdet direzzjoni differenti.

Dak il-lejl ħolmot sabiħ. U qamet iddiżappuntata meta ntebħet li wara kollox kienet ħolma. Imma kienet ħolma sabiħa. Dak iż-żagħżuġ kien il-ħin kollu fil-ħolma.

“Min jaf jekk nergax niltaqa’ miegħu xi darba ohra!” xtaqet Marisa.

Hasbet li sa ftit jiem wara tkun insietu għalkollox. Biss ma kienx hekk. Sikwit kien isebbħilha l-ħolm tagħha u tqum tixtiequ.

Xahar wara Marisa kienet fl-istess triq fejn kien hemm il-kumpless tal-ħwienet u għal darba ohra reġgħet inqabdet fix-xita. Dahlet tistkenn taħt it-tinda tal-ħanut tal-kafè fejn darba kienet rat dawk iż-żewġ sorijiet u kienu fakkruha fl-istitut fejn trabbiet.

Minn fejn kienet setgħet tara d-daħla tal-binja li kienet tiġbor fiha l-kumpless fejn kienet iltaqgħet ma’ dak iż-żagħżuġ li kien għadu jiġi jżurha ta’ sikwit fil-ħolm tagħha, fis-sodda tal-wieħed, f’kamra żgħira mneżżgħa minn kull lussu u mġhamra biss b’biċċtejn għamara għall-bżonn mixtrija minn ħanut li kien ibiġħ għamara użata.

Kienu xi s-sitta ta' filgħaxija.

Marisa ma qalghetx harsitha minn fuq il-binja faċċata tagħha. Xi haġa jew xi hadd li ma kinitx taf min kien qalilha li dakinhar kellha terġa' tarah. U hekk kien. Ftit wara fid-daħla tal-binja tilmaħ lil dak iż-żagħżuġ ħiereġ mill-kumplex u din id-darba kellu l-umbrella f'idu.

Fetahha u lesta ruħu biex jibda miexi fuq il-bankina.

Marisa nsiet ix-xita u telqet tigris għal warajh. Laħqitu. Tbissmet bit-tama li jieqaf ikellimha u ma jibqax sejjer għax forsi ma jagħrafhiex.

"Ara min hawn!" qalilha dak xi ftit sorpriz imma ferhan.

"Ergajna Itqajna fix-xita!" qaltlu Marisa.

"Idhul taht l-umbrella," stedinha ż-żagħżuġ u Marisa trekknet maġenbu għax l-umbrella ma kinitx daqshekk kbira li tgħatti tnejn min-nies.

"Sejra tixtri xi mkien?" staqsieha.

"Le. Wara x-xogħol fettilli nibqa' f'it hawn nitlajja. Jien ngħix waħdi u kultant niddejjaq immur kmieni d-dar."

"Tista' tmur għand tal-familja... ħutek... id-dar t'ommok... xi mkien insomma."

"Le, ma nistax nagħmel hekk."

"Għaliex?"

"Għax jien m'għandi lil hadd fid-dinja. Waħdi."

"Jiddispijaci. Ma kontx naf. Madanakollu jien ukoll ngħix waħdi... xi f'it jew wisq bħalek."

"Int ukoll m'għandek lil hadd jiġi minnek?"

"Le. Mhux hekk ridt ngħid. Ommi u missieri m'għadhomx magħna. Miete tista' tgħid fi żmien sena. L-ewwel missieri u f'it warajh marret ommi."

"Jiddispijaci," qaltlu Marisa.

"Imma għandi oħti iżgħar minni mizzewġa. Jien kont tlaqt ngħix għal rasi, haġa li dejjem xtaqt nagħmel. Xi kultant immur s'għand oħti."

"Isma' fuq kollox," qaltlu Marisa. "Int kont sejjer xi mkien u jien telliftek."

"U le. Biex ngħidlek kont sejjer f'hanut tal-kotba li hemm fit-tarf tat-triq."

"Naf liema hu. Inti thobb taqra?"

"Iva. Tgħidx kemm għandi kotba. U għad għandi qabda fid-dar fejn kont noqgħod."

"Jien ma tantx inħobb naqra għax tgħid..."

"Tippreferi toqgħod tara t-televixin?"

"Lanqas."

"Mela xi thobb tagħmel?"

“Nisma’ l-mużika. Minn dejjem kont inħobbha. Meta jidlam nitfa’ xi *cd* u noqgħod fid-dlam nisma’ l-mużika, mimduda fuq is-sodda u b’għajnejja magħluqin.”

Iż-żagħżuġh tbiessim. Beda jimmaginaha mimduda fuq is-sodda, b’għajnejha magħluqin ...

“Din qatt ma smajtha!” qalilha.

Kienu waslu quddiem il-ħanut tal-kotba. Iż-żagħżuġh għalaq l-umbrella u daħlu ġewwa. Kien hemm xi ftit nies iduru quddiem l-ixkafef. Iż-żagħżuġh mar fuq xkaffa fejn kien hemm il-kotba bil-Malti u Marisa baqgħet f’rokna tal-ħanut thares lejn in-nies. Ma kienx jinteressaha li tixtri jew toqgħod tara l-kotba.

Ħdejha kien hemm raġel imdaħħal fiż-żmien bi ktieb f’idu. Kien qed jaqleb għajnejh minn fuq in-nuċċali biex jara x’kien hemm miktub fil-*blurb*. Marisa tbissmet. Ftakret li waħda mis-sorijiet tal-kċina kienet tagħmel hekk meta tkun trid taqra xi haġa fuq xi pakkett jew xi flixkun.

‘Forsi xi darba niħajjar nibda naqra flok noqgħod nisma’ dejjem il-mużika,’ qalet Marisa f’qalbha.

Wara ftit iż-żagħżuġh sejhilha ħdejh.

“Ma tithajjarx tixtri xi wieħed biex taqrah?” staqsieha hekk kif urieha l-kotba li kien hemm skjerati ħdejn xulxin fuq l-ixkaffa.

“Le.”

Weġbitu xott xott.

“Jekk ngħidlek biex tagħżel wieħed u nħallsu jien, twegħedni li taqrah?” staqsieha.

“U ma tarax! Inħallsu jien. Għaliex għandek thallsu int?”

“Għax nixtieq nagħtik rigal.”

“Ta’ xiex?” staqsietu mistagħġba.

“Mela biex tagħti rigal lil xi ħadd trid bilfors ikun hemm xi raġuni,” wegħibha hekk kif kompli jara l-kotba.

“Jien qatt ma qlajt rigali ta’ xejn f’ħajti ħlief mingħand ...”

U waqfet.

“Mela aghżel wieħed... ara dan...” u newlilha ktieb. Ma kienx ktieb oħxon u kellu tipa komda. Ma riedx jaqtgħalha qalbha.

“Dan x’inhu?”

“Rumanz. Sabiħ ħafna. Tieħu gost taqrah.”

Marisa qağħdet tara l-ktieb għal ftit waqtiet. Qrat xi biċċa żgħira f’paġna li fethet bl-addoċċ u tat ħarsa lejn il-prezz li kien hemm miktub fuq in-naħa ta’ wara tal-ktieb.

“Żgur trid tagħtini rigal?” staqsietu.

“Kieku m’offrejtlekx. Ara jien lest. Għażilt dan. Se nixtrih.”

Hadilha l-ktieb minn idha u mar iħallas. Qabel ma nfirdu kitbilha n-numru tal-mowbajl tiegħu fuq il-qoxra tal-ktieb minn ġewwa fuq in-naħa ta’ wara.

“Ċempilli meta tlestih,” qalilha.

Dakinhar stess filgħaxija Marisa bdiet taqra r-rumanz li kien xtralha dak iż-żagħżuġh.

“Lanqas biss naf x’jismu?” irrealizzat f’daqqa waħda. “U jien ukoll lanqas għedtlu min jien! Imma hu lanqas biss staqsieni. Kieku kont nġhidlu.”

Qrat f’it paġni u għajnya marret biha. Raqdet fuq il-pultruna fejn kienet. Meta qamet kienu l-ħdax ta’ billejl.

Meta wara xi ġimagħtejn irnexxielha taqra r-rumanz Marisa ċomplet lil dak iż-żagħżuġh.

Qaltlu li kienet qrat il-ktieb u li kien għoġobha. Stedinha biex tmur għandu fil-flett li kellu Wied il-Għajn. Għall-ewwel Marisa bħal inħasdet u xtaqet li jmorru xi mkien ieħor, f’xi ħanut jew xi ġnien. Imma mbagħad laqgħet l-istedina tiegħu u filgħaxija marret għandu.

Sabitu jistennieha fuq ix-xwiek. Kien lesta xi haġa tal-ikel, li kien mar jixtri minn ħanut tat-*Take Away* u flixxun inbid tajjeb.

Kif dahlet fl-ewwel kamra, fejn kien hemm żewġ sufanijiet u mejda mdawra bis-siġġijiet, Marisa ħarset lejn biċċa għamara li fuqha kien hemm xi ritratti.

Għajnejha ġrew minn fuq ritratt għal ieħor.

“X’garalek?” staqsieha ż-żagħżuġh hekk kif raha tibjad u donnha se taqa’ fl-art.

“Qed iħossok ħażin? Oqgħod bilqiegħda hawn,” u qabadha minn qaddha u għenha tpoġġi bilqiegħda fuq sufan.

“Tinkwetax... qed jgħaddili... naħseb li għax fjakka... illum għadni ma kilt xejn... billi ma kontx xogħol qlajt id-dar u lanqas biss tħajjart niekol... taf inti... taljena rasek...”

“Mela l-ewwel nieklu u mbagħad nitkellmu,” qalilha ż-żagħżuġh u mar fil-kċina minn fejn ġab l-ikel li kien xtara.

“Nittama li jogħġbok,” qalilha. “*Take Away* ta għax ma kellix żmien nipprepara xi haġa jien. Imma tajjeb. U f’it inbid tajjeb għandi wkoll.”

“M’iniex fonqla. Serrah rasek,” weġbitu Marisa.

“Isma’... jimporta jekk nistaqsik x’jismek? Iltqajna darbtejn u ma nafux l-ismijiet. Jien Alexander imma kulhadd jafni b’Alex.”

“Jiena Marisa,” weġbitu.

“Hekk aħjar. Mela ibda kul ħalli tħossok aħjar.”

Wara l-ikel Alex staqsieha kif kienet qiegħda tħossha.

“Ahjar... issa m’ghadnix fjakka kif kont... forsi niżlitli xi ftit il-pessjoni... ġieli ġrali hekk... u mbagħad niekol u malajr niġi f’tieghi.”

Kienet ħrafa. Marisa ma kinitx fjakka. Kien wieħed mir-ritratti li kien hemm fuq dik l-għamara li kien ħasadha u ħasset demmha nieżel f’saqajha.

“Dawk min huma?” staqsietu hekk kif qamet u marret hdejn ir-ritratti li kien hemm wieħed hdejn l-ieħor fuq l-għamara.

“Din ommi Becky, oħti Mariella, in-nannu Ġorġ u n-nanna Mary, il-ġenituri t’ommi u dan missieri Robert...”

“Missierek?” qatgħetlu kliemu Marisa.

“Iva missieri... għaliex tidher daqshekk sorpriża?”

“Xejn, xejn... għax fakkarni f’xi ħadd... jixbhu ħafna.”

“Forsi xi darba ltqajt miegħu xi mkien?”

“Jista’ jkun. Jew qed ifakkarni f’xi ħadd. Jekk hu hekk fula maqsuma miegħu.”

Marisa qatgħet xi ftit ħin mhux ħażin għand Alex u wara dan wassalha d-dar. Qabel ma nfirdu talabha biex jerggħu jiltaqgħu.

“Ma nafx. Forsi ahjar li ma niltaqgħux iżjed Alex.”

“Għaliex?” staqsieha dak mifxul.

“Ma nafx! Tistaqsinix Alex... ikun ahjar għalina t-tnejn.”

“Kollox sew. Jekk tbiddel fehmtex... taf fejn tista’ tikkuntattjani... inkun nistenniek.”

Marisa niżlet mill-karozza u telgħet fil-flett tagħha. Dak il-lejl kien wieħed mill-aktar twal u tedjanti ta’ ħajjitha. Ma setgħetx tagħlaq għajn m’għajn. Elf ħsieb beda jdur ġo moħħha u jtertaqha bit-toqol tiegħu. Qamet minn fuq is-sodda u marret fil-kċina. Għamlet kikkra te u poġġiet bilqiegħda fuq pultruna quddiem it-televixin.

‘Imma hu tgħid? Jixbhu ħafna u jismu bħalu. U jekk hu *z-ziju Bert*? Lili dejjem kien jgħidli li ma kellu lil ħadd fid-dinja. Kien waħdu bħali. Għaliex kien qed jigdeb miegħi? U jekk hu kif qed naħseb jien... allura lil Alex m’għandix għalfejn infittxu aktar...’

Il-ħsibijiet komplew iduru f’rasha u ħassitha għajjiena imma bla ma tista’ tagħlaq għajnejha u ssib il-mistrieħ li tant kellha bżonn.

Imma xi ħadd, xi mkien kien jaf l-istorja kollha. Imma fejn u min?

Għaddew xi ġimgħat u Marisa bdiet tħoss in-nuqqas ta’ Alex. Wara ħafna tluġh u nżul, Marisa qatgħetha li tmur tkellmu u tgħidlu b’kollox. Minnu biss li setgħet tkun taf dak li tant kienet ilha tixtieq. U ċemplitlu.

Marisa u Alex iltaqgħu dakinhar stess filgħaxija fil-flett ta' Marisa.

"Irrid ngħidlek xi ħaġa. Xtaqt inkellmek Alex. Imma ħa ngħidlek minn qabel... forsi fl-aħħar mill-aħħar sejra żball... imma jekk le... jistgħu jinkixfu xi ħwejjegħ li forsi aħjar baqgħu misturin... imma ma nistax nibqa' lura u ma nagħmel xejn biex insir naf il-verità."

Alex baqa' mibluh iħares lejha.

"Għalhekk ċempiltli?" staqsieha.

"Mhux għalhekk biss imma kont qed nimmissjak ukoll."

"Hekk aħjar. U x'inhì din il-ħaġa li trid tgħidli?"

"L-aħħar darba li kont għandek, tiftakar li kważi kien hassni ħażin u kont għedtlek li għax kont fjakka..."

"Din kienet biss skuża," qatgħalha kliemha Alex.

"Iva. Kienet skuża. Kien wiehed minn dawk ir-ritratti tal-familja tiegħek," komplet tgħidli.

"Jekk niftakar tajjeb kien ir-ritratt ta' missieri li qanqal fik ċerta kurżità u kont għedtli li fakkrek f'xi hadd li kont taf. Sewwa qed ngħid?"

"Iva."

"Imma b'daqshekk kellu għalfejn iħossok ħażin ngħid jien?"

"Jien trabbejt f'istitut mas-sorijiet," qaltlu Marisa.

"Imma dan x'għandu x'jaqsam?"

Alex deher imħawwad.

"Kienu hallewni hemm, wara l-bieb tal-kunvent tas-sorijiet ftit wara li twelidt u sakemm kbirt bqajt ngħix mas-sorijiet. Meta għalaqt it-tmintax bdejt naħdem u gejt ngħix għal rasi f'dan il-flett. Qatt ma sirt naf xejn dwar il-familja tiegħi. Ma naf lil hadd u għalkemm nemmen li hemm xi hadd li jiġi minni, forsi ħuti wkoll... qatt ma rnexxieli nsib l-iċken ħjiel. Imma sakemm kelli tnax-il sena kien jiġi jarani wiehed raġel darba fix-xahar... kont insejjahlu *z-ziju Bert*. Hu stess kien qalli li ma kienx jiġi minni imma jien kont nieħu gost insejjahlu ziju. Xtaqt li stajt insejjahlu pa imma hu kien assigurani li ma kienx jiġi minni u li kien jiġi jarani għax hu bħali kien waħdu fid-dinja. F'daqqa waħda ma deherx iktar. Bħal sparixxa. Is-sorijiet qaluli li ma kienu jafu xejn dwaru u li ma kinux semgħu mingħandu aktar. Forsi ma kinux qed jgħiduli l-verità, forsi kienu jafu xi ħaġa u ma ridux juruni..."

"Qed nifhmek tajjeb jien?" staqsieha Alex.

"Jekk qed tifhem li f'dak ir-ritratt ta' missierek jien rajt iz-*ziju Bert*... iva qed tifhem tajjeb... hu l-istess wiehed..."

"Imma kif jista' jkun? Jien naħseb li sejra żball, Marisa. Nifhem l-ansjetà

li għandek li tiskopri l-għeruoq tiegħek... issir taf min int... Missieri jismu Robert... imma dwar li qed tgħid ma naħsibx li għandek raġun. Bilfors li xi ħadd li jixbhu!”

“Ma naħsibx. Anzi m’għandix dubju li *z-ziju Bert* hu missierek!”

“Imma kif tista’ tkun daqshekk ċerta?” staqsieha Alex kważi rrabjat u urtat.

“*Iz-ziju Bert* kellu farrett ċkejken taħt għajnu tax-xellug. Kien qalli li meta kien tifel kien waqa’ u kellhom jagħmlulu xi punti.”

Alex deher maħsud.

“Missieri kellu farrett... imma stenna ftit... dan qed tgħidu għax rajt ir-ritratt... int għandek xi ħsieb ieħor f’rasek... għalhekk għibtu hawn... jekk qed taħseb li...”

“Le le!” waqqfitu Marisa. “Mhux kif qed taħseb int, Alex. Xejn minn dan. Li qed ngħid hu l-verità kollha. Kulma nixtieq insir naf xi ħaġa dwari... tkun xi tkun... imma rrid insir naf... ma rridx inkun waħdi... waħdi...”

“U għandek f’rasek li missieri seta’ kien... missierek?”

“M’għedtx hekk jien. La kien jiġi jarani kien hemm xi raġuni. Kont inħobbu ħafna u dejjem wera qalb tajba miegħi. Meta rajt dak ir-ritratt inħsadt u wara mtlejt b’kuraġġ u tama li fl-aħħar sibt xi tarf tal-kobba mħabbli li għext fiha għal tant snin.”

“F’liema sena kien waqaf jiġi jarak?” staqsieha Alex.

“Tlettax-il sena ilu. Fis-sena 2000. Kien qrib il-Milied u dakinhar ma giex jarani bħas-soltu... kien jiġi tal-anqas darba fix-xahar.”

Alex baqa’ jħares lejha.

“Missieri miet fl-għoxrin ta’ Diċembru, tas-sena 2000!” qalilha kważi bit-tlaqliq.

Marisa ma weġbitux. It-tnejn baqgħu siekta jħarsu lejn xulxin.

“Kulma nixtieq inkun naf hija l-verità,” qalet wara ftit Marisa b’rasha baxxuta donnha mitlufa taħseb.

“U trid li jien niprova nsib jekk *iz-ziju Bert* kienx missierek jew le?” staqsieha Alex.

“Iktar minn hekk nixtieqek li ssib xi ħaġa dwar l-għeruoq tiegħi... imma ma nistax nitlobok li tagħmel dan. Wara kollox int ma taħti xejn fl-istorja mistura tiegħi.”

“Forsi iva. Jekk missieri kellu tifla barra ż-żwieġ... irrid inkun naf... għala le?”

“U mbaġħad x’s tagħmel? Teħodha kontrih?” staqsietu Marisa.

“Min jaf? Imma ma naħsibx. Bħala missier m’għandi xejn xi ngħid ħażin fih sa fejn kellna x’naqsmu jien u oħti. Il-problema hi minn fejn se nsir naf il-verità.”

Bħallikieku kienet ftakret f'xi ħaġa, Marisa qamet f'salt wieħed u qaltlu:
 “Stenna ftit... għandi xi ħaġa x'nurik!”

Marisa ħarġet mill-kamra u wara ftit reġgħet lura b'kaxxa żgħira. Fiha kien hemm brazzuletta tad-deheb li fuqha kellha xbieha ta' denfil.

“Din hu kien tahieli meta għalaqt għaxar snin. Illum m'għadnix nilbisha għax m'għadhiex tiġini imma għadha għal qalbi ħafna.”

Alex qabad il-brazzuletta f'idu u ħares lejha.

“Dik il-kaxxa tagħha?” staqsieha.

“Iva. Għadha fl-istess kaxxa kif kien tahieli. Il-*label* bl-isem tal-ħanut minn fejn xtraha għadha mwahħla.”

Alex dawwar il-kaxxa biex ikun jista' jara l-isem tal-ħanut minn fejn kienet inxtrat.

“Din ma tipprova xejn,” qalilha Alex hekk kif taha l-kaxxa u l-brazzuletta lura.

“Le. Imma ridt nurihielek. Dak kollox. Iz-*ziju Bert* kien iħobbni ħafna.”

L-għada Alex mar ikellem lil oħtu u qalilha dwar Marisa u l-possibbiltà li din setgħet kienet oħthom bla ma ħadd kien jaf.

“U fejn se jjer b'rasek!” ħatfitu oħtu. “Dik qed tipprofitta ruħha. Forsi invvintat kollox minn żniedha! Trid tisloĥna xi somma flus ikolli ngħid. Hallik minnha Alex... ibgħatha tixxejjer u aħrabha. Jekk trid tfittex min kienu missierha u ommha, dik affari tagħha... tagħmel hi... imma lilna tħallina bi kwietna. Din minn fejn inqalgħet, x'kull waħda.”

Imma Alex ma setax jimxi fuq il-parir ta' oħtu.

“Forsi Marisa għandha raġun. Forsi qiegħda tgħid il-verità.”

Kien deċiż li jsib jekk dak iz-*ziju Bert* kienx missieru jew le.

L-idea li jsir test tad-DNA, sakemm dan kien possibbli, għaddiet minn moħħ Alex iżda qabel ried jara jekk kienx hemm xi ħadd li kien jaf l-istorja kollha. Beda jara min minn qrabatu seta' kien jaf xi ħaġa. Imma min-naħa l-oħra beda jtellja u jnizzel jekk wara kollox kinitx idea tajba li jistaqsi u b'hekk iqanqal suspetti f'missieru li setgħu kienu bla bażi. B'moħħu jhewden indeċiż għall-aħħar, baqa' m'għamel xejn u qagħad jistenna li forsi xi darba Marisa toħroġ b'xi ħaġa oħra u jimxi minn hemm.

Għaddew ix-xhur u Marisa u Alex baqgħu ma rawx lil xulxin. Marisa bdiet taħseb li Alex ma kellu l-ebda interess li jasal biex jiskopri l-verità u Alex min-naħa tiegħu beda jissuspetta li wara kollox din l-istorja kollha kienet maħluqa minn Marisa.

Id-dar tal-ġenituri ta' Alex kienet baqgħet battala wara l-mewt tagħhom u Alex rari kien jersaq 'l hemm. Wisq inqas oħtu li kellha familja x'tieħu ħsieb.

‘Dik id-dar għandha bżonn tindifa għax ilha mitluqa s-snin,’ ħaseb Alex jum wiehed u ftit wara għamel arrangamenti ma’ kumpanija magħrufa tat-tindif biex jiehdu ħsieb huma. Ma kellu l-ebda xewqa li jmur inaddaf hu u lanqas ma kien se jgħid lil oħtu.

Ix-xogħol sar ftit jiemi wara u d-dar reġgħet ħadet ir-ruħ.

‘Issa nista’ mmur u nara x’ nista’ nneħhi... għad hemm qabda imbarazz li żgur ma jiswa xejn.’

Jum wiehed il-Hadd filgħodu Alex telaq lejn id-dar tal-ġenituri biex jibda jdur il-kmamar, jara x’ hemm għar-rimi u wara skont ma kien ftiehem m’oħtu, jitfa’ d-dar għall-bejgħ.

Iddeċieda li jibda mill-kamra li missieru kien juża bħala ufficiju u fejn kien iqatta’ ħafna hin jedha mal-passatemp favorit tiegħu – jiġbor *cuttings* mill-gazzetti li kien jixtri kuljum kull filgħodu. Kien metikoluż f’xogħlu u kollox kien miġbur f’ordni perfetta.

‘Dawn dnuv narmihom,’ ħaseb Alex hekk kif beda jqalleb f’wiehed minn dawn l-albums. Ftit ftit Alex beda jinteressa ruħu u kompli jqalleb fl-albums li missieru bi mħabba kbira kien bena matul medda ta’ snin.

Kien f’wiehed minn dawn l-albums li sab l-envelop. Kien envelop safrani u fuqu kien hemm miktub il-kelma *Robert*.

Alex poġġa l-album fuq il-mejda u fetaħ l-envelop. Fih kien hemm karta wkoll ta’ lewn safrani u fuqha kitba bl-idejn... kitba li Alex fehem li kienet ta’ mara. Kienet kitba pulita, il-linka kienet ġa bdiet titfi u Alex induna li din kienet miktuba bil-*fountain pen* u mhux bil-bajro kif normalment kien jara ittri miktubin.

Alex beda jaqra:

Għażiż Robert,

Meta taqra din l-ittra jiena ma jkunx għadni hawn. Qed inħalli f’idejn ħabiba tiegħi li taħdem bħala ners hawn l-isptar u li sibtha t’għajnuna kbira. Allaħares ikunu jafu b’dan! Hawn taħt għandek il-post fejn ħadu lit-tarbija. Bil-għajnuna tan-ners irnexxieli nsir naf f’liema istitut ħaduha. Semgħethom jitekellmu bejniethom. Mur ara kieku jkunu jafu!

F’għieh il-ħbiberija li darba kien hemm bejnietna nixtieq dan il-favur kbir mingħandek. Binti se tkun wehedha. Hadd mhu se jmur jaraha. Ma taf lil hadd fid-dinja u wisq inqas min hi ommha li bilkemm laħqet ratha li ma ħaduhilhiex minn idejha.

Qed nitlobok biex tmur taraha regolari. Għidilha li int zijuha jew li trid madanakollu, imma forsi hekk temmnek aktar. Is-sorijiet jafu bik. Ħabibti

n-ners ħadet ħsieb kollox. M'għandux ikollok problemi. Urihom din l-ittra jekk trid. Imbagħad meta tikber għidilha l-verità kollha. Imma fuq kollox nixtieqek tgħidilha li ommha kienet thobbha ħafna u li kieku setgħet rabbietha hi... imma inti taf tajjeb x'għara.

Tiċċadlix din it-talba Robert. Qed nafda ħafna fik. Int l-akbar ħabib li qatt kelli f'ħajti.

Grazzi u itlob għalija

Daniela.

Alex qara l-ittra għat-tieni darba. Issa fehem għaliex missieru kien imur jara lil Marisa. Marisa kellha raġun. Ma kinitx qed tivvinta. Imma x'seta' jgħidilha ħlief li ommha kien jisimha Daniela! U li kienet mietet ftit wara li kienu ħaduhelha hekk kif twieldet biex poġġewha f'istitut. Il-bqija tal-istorja kien jafha missieru u forsi xi ħaddieħor. Imma min? Missieru ma setax jitkellem.

L-għada Alex ċempel lil Marisa u ltaqgħu. Taha l-ittra biex taqraha.

"Kien hemm żmien meta kont qed naħseb li z-ziju Bert kien missieri u ma riedx jurini għal xi raġuni," qaltlu Marisa.

"Iva. Jien għadda dan il-ħsieb minn rasi. U biex ingħidlek, ħsibt ukoll ħażin fik! Jiddispjaċini."

"Imma issa din l-ittra ċċarat l-istorja kollha!"

"Ma naħsibx," ma qabilx magħha Alex. "L-ittra qaltilna parti żgħira mill-istorja kollha. Min jaf kemm hemm aktar li qatt ma tkun taf."

"Forsi xi darba..."

"Forsi?"

"Imma naf li ommi ma ċaħditnix. Ommi kienet thobbni. U dan jagħmilni kuntenta."

"U missierek?"

"Ommi ma semmitux!"

"Le. Ma semmitux. Imma kieku missieri laħaq qallek il-verità kollha..."

"Kieku... kieku..." qalet Marisa b'nofs tbissima sfurzata.

"Taħseb li s-sorijiet jafu xi ħaġa aktar milli missieri kien qed imur jarak fuq xewqa t'ommok?"

"Naħseb imma ma jridux jitkellmu jew ma jistgħux. Hu x'inhu issa rrid ngħix kif jien... waħdi sakemm forsi xi darba jkolli żewġi u wliedi."

Alex tbissem. F'dak il-ħin ħass ġibda kbira lejn din il-mara.